

OSN

Orgány, organizácie a dokumenty

Katarína Plevová

457850

Stručná história

1919 - vzniká predchodca OSN - **Spoločnosť národov** - cieľ: podpora bezpečnosti a celosvetového mieru - nepristúpilo viacero štátov (ani USA) alebo mnohé po čase vystúpili

14.8.1941 - **Atlantická charta** - Roosevelt a Churchill podpisujú dohodu o založení svetovej organizácie

1.1.1942 - 26 štátov podporuje **podpísaním Deklarácie Spojených národov Atlantickú chartu**

30.10.1943 - Čína, ZSSR, USA a UK podpísali **Moskovskú deklaráciu** - dohodli sa na založení OSN

11.2.1945 - **Konferencia na Jalte** - Roosevelt, Stalin, Churchill - deklarovali rozhodnutie o OSN

25.6.1945 - San Francisco - 50 delegátov **podpisuje Chartu OSN**

24.10.1945 - **Do platnosti vstupuje Charta OSN - oficiálny vznik OSN**

1946 - Prvé zasadanie OSN v Londýne

1952 - oficiálnym sídlom hlavných orgánov sa stáva New York (Okr. Medz. Súdneho dvoru - Haag)

4 hlavné ciele OSN:

- Zachovať medzinárodný mier a bezpečnosť
- Rozvíjať medzi národmi priateľské vzťahy založené na úcte k zásade rovnoprávnosti a sebaurčenia národov, ako aj robiť každé iné vhodné opatrenia na posilnenie svetového mieru.
- Uskutočňovať medzinárodnú spoluprácu riešením medzinárodných problémov hospodárskeho, sociálneho, kultúrneho alebo humanitného rázu podporovaním a posilňovaním úcty k ľudským právam a základným slobodám pre všetkých bez rozdielu rasy, pohlavia, jazyka alebo náboženstva.
- Byť strediskom, ktoré by uvádzalo do súladu úsilie národov pri dosahovaní týchto spoločných cieľov.

Najvyššie orgány

Valné zhromaždenie

Rada bezpečnosti

Hospodárska a sociálna rada

Poručenská rada

Medzinárodný súdny dvor

Sekretariát

Valné zhromaždenie (VZ)

-193 členov - každý štát max. 5 zástupcov

-hlavný rozhodovací a reprezentačný orgán

-stretáva sa každoročne v septembri

-na prijatie najdôležitejších otázok je potrebná $\frac{2}{3}$ väčšina

-otázky rozpočtu, mieru, bezpečnosti, prijímaní nových členov

-ďalšie otázky sa prijímajú jednoduchou väčšinou

-Valné zhromaždenie si každoročne volí svojho predsedu a 21 podpredsedov

-súčasťou VZ je Mandátový a Všeobecný výbor (Predseda, podpredsedovia a predsedovia výborov) + 6 stálych výborov

Bezpečnostná rada

- nesie hlavnú zodpovednosť za mier a bezpečnosť
- 15 členov - 5 stálych (5 víťazných mocností - Francúzsko, Rusko, Veľká Británia, USA, Čína)
 - 10 nestálych (v rade volení často podľa zemepisných kritérií na dobu 2 rokov)
- nadpolovičná väčšina hlasov bude prijatá iba vtedy, ak žiadna z 5 stálych krajín nevyužije právo veta
- každý člen - 1 hlas
- vyzýva strany sporu aby ho uzavreli mierovou cestou a odporúča možné spôsoby riešenia
- môže uvaliť sankcie alebo použiť silu na obnovenie mieru a bezpečnosti
- predsedníctvo rotuje každý mesiac

Hospodárska a sociálna rada

- **54 členov** (14 z afrických, 11 z ázijských, 10 z karibských a latinsko-amerických, 13 zo západných a 6 z východoeurópskych štátov)
- každý rok sa volí 18 členov a obdobie 3 rokov
- zasadnutia sa konajú v New Yorku a v Ženeve

- Niektoré z jej kompetencií podľa Charty OSN
 - vykonáva štúdie, podáva správy a podnety k medzinárodným hospodárskym, sociálnym, kultúrnym, výchovným, zdravotným záležitostiam
 - podáva podnety Valnému zhromaždeniu
 - môže zvolávať medzinárodné konferencie na témy, ktoré spadajú do jej kompetencií
 - podporuje úctu ľudským právam a slobodám a vydáva k tomu odporúčania
 - ...

Poručenská rada

- úlohou bolo dohliadať na poručenské územia - všetky územia však už dosiahli nezávislosť
- úlohou bolo navštevovať tieto územia, kontrolovať správy z nich, prijímať petície z týchto území
- rada formálne nebola zrušená, ale od 1.11.1994 nevykonáva žiadnu činnosť

Medzinárodný súdny dvor

-sídlo v mierovom paláci v Haagu

-15 sudcov, ktorých volí VZ OSN na 9 rokov (každý z iného štátu)

-koná v súlade s medzinárodným právom a na základe neho urovnáva právne spory

-právne spory predkladajú štáty

Sekretariát OSN

-na čele generálny tajomník - menuje ho Valné zhromaždenie na odporúčanie Bezpečnostnej rady na 5 ročné obdobie

-výkonný orgán OSN - zamestnanci

-zamestnanci sekretariátu pracujú po celom svete na rôznych úlohách, uzneseniach, misiách

-podieľajú sa chode výkonu všetkých činností OSN - pripravujú konferencie, pracujú na štúdiách, analyzujú hospodárskej a sociálne trendy, podieľajú sa na správe sekretariátu

Najvýznamnejšie organizácie

UNICEF

UNESCO

WHO

UNICEF (United Nations International Children's Emergency Fund)

-detský fond OSN

-vzniklo po vojne v roku 1946

-angažuje sa v 190 krajinách sveta

-funguje len z dobrovoľníckych príspevkov jednotlivcov alebo spoločností, darov od donorov (nie je financovaný OSN)

-1965 - fond UNICEF získal Nobelovu cenu za mier

-”Programové úsilie UNICEF je zamerané na pomoc deťom vo všetkých oblastiach, ktoré negatívne ovplyvňujú kvalitu ich života a rozvoj ich potenciálu - na zdravie detí, výživu, prístup k nezávadnej vode, hygienu, prevenciu a liečbu AIDS, vzdelávanie a ochranu detí pred týraním a zneužívaním akéhokoľvek druhu.”

UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)

-sídlo: Paríž, vzniklo v roku 1945

-orgány - Generálna konferencia (193 krajín) - rozhoduje o smerovaní org. - raz za 2 roky

- Výkonná rada - zvolená Generálnou konferenciou (58 krajín) - 2 krát ročne

- Sekretariát

-cieľom je budovanie svetového mieru prostredníctvom medzinárodnej spolupráce v oblasti vzdelávania, vedy a kultúry

-predstavitelia sa zhodli na tom, že mier a mierové nálady medzi ľuďmi nevytvoria len cez ekonomické a politické dohody, ale je potrebné ich viesť aj k morálnej a intelektuálnej solidarite a vzájomnému porozumeniu

-5 hlavných programových sektorov -

1. Vzdelávanie, 2. Prírodné vedy, 3. Spoločenské a humanitné vedy 4. Kultúra (vrátane svetového dedičstva), 5. Komunikácia a informácie

WHO (World health organization)

World Health
Organization

-centrála: Ženeva, vznik: 7.4.1948 ,

Orgány:

- Svetové zdravotnícke zhromaždenie - menuje generálneho riaditeľa na 5 rokov, zasadá každoročne v máji, delegácie zo všetkých 194 krajín, kt. sú členmi WHO
- Výkonná rada
- Sekretariát

Cieľ: Dosiahnuť najvyššiu možnú mieru zdravia u všetkých ľudí.

-jej úlohou je zbavovať svet chorôb

-medzi jej kľúčové úlohy je riadiť boj s infekčnými chorobami (AIDS, SARS, MERS...)

-podporuje, realizuje vývoj vakcín a ich distribúciu

-6 regionálnych orgánov: 1. Pre Afriku, 2. Pre Ameriku, 3. Pre Východné stredomorie 4. Pre Európu, 5. Pre JV Áziu, 6. Pre Západný Pacifik

Ďalšie organizácie

IMF - Medzinárodný menový fond

UNDP - The United Nations Development Programme

UNEP -The United Nations Environment Programme

UNFPA - The United Nations Population Fund

WFP - The World Food Programme

FAO - The Food and Agriculture Organization

UNWTO - The World Tourism Organization

World Bank

...

Najdôležitejšie dokumenty OSN

Charta OSN

Všeobecná deklarácia ľudských práv

Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach

Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach

Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie

Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácii žien

Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu či trestaniu

Dohovor o právach dieťaťa

Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím

Medzinárodný dohovor o ochrane všetkých osôb pred nedobrovoľným zmiznutím

Charta OSN

-zakladajúji dokument OSN - podpísaný v San Franciscu (26.6.1945)

-sú ňou viazaní všetci členovia

-stanovuje ciele OSN

-určuje kompetencie jednotlivých orgánov OSN

-pomenúva hodnoty OSN

-venuje sa aj mierovým riešeniam konfliktov

-snaha o ochranu práv na medzinárodnej úrovni

-obsahuje preambulu, 19 kapitól a 111 článkov

-<https://www.amnesty.sk/wp-content/uploads/2012/01/Charta-OSN.pdf>

Všeobecná deklarácia ľudských práv

-hovorí o právach, ktoré sa týkajú každého človeka od jeho narodenia

-prijatá 10.12.1948 v New Yorku

-je právne nezáväzná - štáty nenesú zodpovednosť za jej prípadné porušovanie

-dokument sa stal základom pre iné medzinárodné dokumenty a tiež pre zákony v jednotlivých štátoch (napr. ústava)

-obsahuje preambulu a 30 článkov

-pomenúva základné ľudské a občianske práva

-<https://www.amnesty.sk/wp-content/uploads/2012/01/UDHRvSVK.pdf>

Dohovor o právach dieťaťa

-schválený 20.11.1989

-podpísalo ho 195 krajín

-54 článkov + 3 opčné protokoly, kt. boli prijaté neskôr

Opčný protokol k Dohovoru o účasti detí v ozbrojených konfliktoch - OPAC

Opčný protokol k Dohovoru o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii - OPSC

Opčný protokol k Dohovoru o procedúre oznámení

-zakotvuje občianske, sociálne, ekonomické, politické a zdravotné práva detí

-4 piliere - nediskriminácia, najlepší záujem dieťaťa, právo na život, prežitie a rozvoj a právo na rešpektovanie názorov

<https://www.amnesty.sk/wp-content/uploads/2012/01/Dohovor-o-pr%C3%A1vach-die%C5%A5a%C5%A5a.pdf>

Zdroje

<https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2014/12/vse-o-osn-historie.pdf>

<https://www.un.org/en/sections/history/milestones-1941-1950/index.html>

<http://www.amnesty.sk/wp-content/uploads/2012/01/Charta-OSN.pdf>

<https://www.unicef.sk/kto-sme/30-nase-poslanie/>

<https://www.unicef.org/about-unicef>

<https://www.unicef.sk/kto-sme/o-nas/dohovor-o-pravach-dietata/>

<http://www.unesco.sk/community/articles/communityCategory/aktuality>

<https://www.who.int/home>

<https://www.un.org/en/sections/about-un/funds-programmes-specialized-agencies-and-others/index.html>

<https://www.amnesty.sk/wp-content/uploads/2012/01/Dohovor-o-pr%C3%A1vach-die%C5%A5a%C5%A5a.pdf>

<https://www.amnesty.sk/wp-content/uploads/2012/01/UDHRvSVK.pdf>